

Minder fra det gamle Stenbjerg

Af JØRGEN PEDERSEN

*Hvor fåreflokkene var et led i fiskerhjemmenes økonomi,
og handelen fra den gamle købmandsgård strakte
sig helt ned til havstokken.*

FISKERLEJET STENBJERG, har i det sidste hundredår undergået en stor forandring, både hvad byens ansigt angår og dets nærmeste omegn.

Går vi disse hundredår tilbage i tiden, finder vi en beskeden samling rønner, der vel svarer til halvdelen af de beboelser der idag findes væsentlig placeret i byens østlige halvdel.

Går vi tilbage til 1880-90'erne, da var fiskeriet ret ubetydeligt, set med nutidsøjne, idet det kun strakte sig over forårs- og efterårsperioden, og da havet derfor ikke formåede at give befolkningen det nødvendige til livets opretholdelse, blev indtægterne fra havet suppleret med fåreavl og lidt landbrug.

Det kan således nævnes, at der omkring det tidspunkt fandtes ca. 31 ejendomme med en ko eller flere, samt flere hundrede får, eller ca. en snes får til hver ejendom. Det således ret betydelige indslag af husdyrhold kan tilskrives flere omstændigheder, der kræver sin forklaring.

For det første er Stenbjerg, i modsætning til flere andre vestkyst-fiskerlejer, lagt i et "grønt" område, med ikke så helt dårligt jord, der i nogen grad skærmes af klitter mod vest og nord, samt hede (nu skov) mod øst og syd. For det andet har fra gammel tid og helt op til nutiden, mange ejendomme egnsparceller i nabosognet Nørhaa-enge, hvor man bjergede den væsentlige del af foderet til køer og får, og endelig lå der et vidtstrakt bælte, bestående af tusinder tdr. land af klitter og heder omkring fiskerbyen. På disse arealer græssede fåreflokkene frit året rundt, og de var egentlig kun hjemme, når vinteren satte ind, og der ingen mulighed var for de uhyre nøjsomme klitfår for at finde føden.

Det eneste problem disse klitfår gav deres ejere, var når de ved forårs- og sommertide, kunne vejre rugagrener og de grønne marker inden i det mere fede bondeland. Skete det - og det gjorde det desværre jævnligt, at der til fiskerlejet kom ekspresbud om, at nu var de og de ejeres får "taget i hus" som det hed, og omgående måtte hentes, mod erlæggelse af så og så mange mark i gebyr for svie og smerte.

Hvordan man fandt frem til de pågældende fårs ejere, var ikke vanskeligt, idet alle havde mærkede får, et særligt klip i øret, og altid et bomærke som f. eks.: A. B. eller noget helt andet repræsenterende ejermandens for- og bagnavn. Det samme kunne meget vel være dyrt for ejeren af et får, der netop kunne være med lam på det kritiske tidspunkt, hvis en glubsk hund kom efter den - det kunne koste lammet. Men fristelsen var givet stor for fåreflokkene. Duften fra det grønne græs der med forårsbrisen blev båret ud over heder og klitter, hvor der kun fandtes kummerlig føde, man forstår at det trak mere end fåret modstod.

Hænde kunne det også at en hård vinter satte ind med snestorm, da drog samtlige fåreejere af hus, ud på daglange redningstogter i de vildsomme og uvejsomme

klitter, for at oplede fårene, der gerne stillede sig i flok i læ af en skrænt, og alt som sneen føg, kunne de blive næsten usynlige med undtagelse af det hul de åndede igennem.

Når man så i fællesskab havde haft heldet med, gik det glad hjemover, og mødet var hjerteligt med sikkerhed for godbidder til både mennesker og dyr.

Fåret var et vigtigt led i økonomien. Af dens talg støbtes lys, dens kød blev enten spist i husholdningen eller solgt. Ulden blev kartet og spundet og blev "gjort" til strømper, undertøj og gangtøj - og man magtede det hele selv. Den der engang har set lammene og enkelte får blive samlet i fiskerlejet til salg, ved at handelsmanden ikke kørte bort med dem uden tårer - - lammene brægede vildt efter deres mødre og børnene havde det samme besvær med at slippe de små. Men det var penge der tiltrængtes i fiskerlejet, og dette gav ingen plads for sentimentalitet.

Møllen i havsognet.

Den der idag østfra kører til Stenbjerg gennem den dejlige klitplantage, der er blevet en pryd for egnen, aner ikke, at der et stenkast sydøst fra kroen, har stået en af de største og smukkeste vindmøller Thyland har haft. Det var en af de hollandske møller, der ragede så højt op, at jeg har hørt fortalt, at fiskerne brugte den til "sædding", når de var på havet. Man vil måske mene, at det var et mærkeligt sted at opføre en mølle, men en kendsgerning er det, at netop til denne mølle, blev der kørt i tusindvis af tønner korn igennem årene, dels fra olandet Nørhaa, Istrup og andre steder fra. Tungtlæssede vogne kørte op til møllen og staldede ind i den nærliggende kro - og havde man ingen heste, da skete det også at man i de tider var karl for at bære en tønne korn gennem klitterne til Stenbjerg mølle.

Og var det småt med korn til kværnen, behøvede vingerne ikke af den grund at hvile. De mange sejlskibe der forliste på kysten, og af hvis tømmer flertallet af huse og gårde var opført i miles omkreds, var et godt supplement til møllens drift og økonomi.

Stenbjerg mølle stod til nogle år ind i vort århundrede, og blev da nedbrudt og solgt på forstrandsauktion.

Møllens sidste ejer var Niels Taabel, der var tilflyttet byen fra Hanstholm. Sammen med mølleriet drev han en lille god ejendom der lå i den nordlige bydel, og var fra et husmandssted, hvis tidligere ejer hed Per Østergaard, også en tilflytter. Jeg mindes endnu det gamle "sted", der havde een af fiskerlejets få "kalgor'er", med hyld der duftede herligt, og endnu giver mig associationer, når hylden blomstrer. Mølleren, Niels Taabel, og hans lille trivelige kone, Dorthe, var vi børn glade for. Der ventede os gerne et godbid, når vi hentede mælk i møllen.

Jeg har dog engang oplevet at se den ellers så rolige møller for alvor blive vred. Han kom agende sindig og støt "po æ vas" hjemad med den gule velnærede russer for vognen. Selv lå han magelig tilbageslængt oven på et lag grønt. Syd fra kom en i de tider ret så sjældne

motorcyklister - -. Den gule blev bange og rejste sig på bagbenene - hvad mølleren også gjorde, og i det motormanden ikke var tilsinds at standse op, som skik var, så hævdede mølleren pisker, der hvinede i et velment drag over den forvorne synders ryg. Det skete i motorismens barndom, da et hestekøretøj havde retten på sin side. Da imidlertid gårdene i oplandet selv fik husmøller mistede den gamle mølle ved havet sin betydning.

Den gamle købmandsgård.

To andre bygninger der i datiden i høj grad vedkom fiskerlejets beboeres dagligliv, var den gamle købmandsgård og kroen. Ejeren af købmandsgården eller butikken som den daglig benævntes, var en mand ved navn af Fugl, der slet og ret gik under navnet "Æ fowl" - iøvrigt en særdeles driftig mand, der efter afståelse af købmandshandelen i 1875, siges at være flyttet til Søvang teglværk, men herom kendes dog intet med sikkerhed. Den næste ejer af forretningen var handelsbetjent (som det da kaldtes) Anders Jensen, der var fra Vestervigegnen, og havde tjent "Æ fowl" i et par år forinden. Han var købmand af den gamle skole, dygtig til at tjene penge, og som fiskerne sagde det, god til at passe på dem. Derfor kunne han da også da alderen meldte sig, rejse fra Stenbjerg som en holden mand sammen med hustruen, der var fra Nørhaa. De boede deres sidste år i Thisted. Da Anders Jensen overtog den gamle butik, var han alene på pladsen. Han havde ikke blot fiskerlejet som kunde, men også fra omegnen, således havde han betydelig handel både fra Vorupør, Istrup, Nørhaa og Lyngby. Den, der mindes hans butik, ved, at der var noget på hylderne af alle arter, lige fra kultjære og selvfølgelig alt i fiskeredskeer, som kroge, liner og tovræk, andre hylde bugnede af bomuldstøjer, klæde m. m. Desuden forhandles der uld og tran, tømmer o. lign. Kort sagt, hvad Anders Jensen ikke havde fingrene med i var ingenting værd.

Til venstre Stenbjerg købmandsgård

Men lad os aflægge et besøg i den gamle butik en lørdag aften, hvor der var åbent til kl. 11. Vi står i et stort lokale, der er oplyst af 3-4 store petroleumslamper, der er ophængt over de to lange diske, der er opstillet vinkelret på hinanden. Den ene repræsenterende kolonial, den anden manufaktur. I samtlige vinduer og under loftet er ophængt diverse ting, lige fra køkkengrej til hængelamper, kogrimer og musefælder. På den anden side mod vest, står en gammel skibsbænk fyldt med tovruller, så der ingen plads er til fiskerne, derfor sidder de på tovrullerne - mageligt henslængt, for er der noget en fisker skatter, så er det at anbringe sig mageligst muligt en lørdag aften.

Nogle unge fiskere har taget manufakturdisken i brug til samme formål, men nu er der kunder og så er det om at

komme ned, for nok er Ajs Jensen en gjæv mand - men der er grænser - og det ved ungdommen alt om.

Der er summen af snak, drenge og hunde der slås - og meget mere. Det er som overmål af kræfter må prøves på denne lørdag aften.

Det var i de tider en ganske almindelig skik, at kunderne fik en snaps og en skrå som velkomst, for derefter at gå over til det egentlige ærinde - handelen. Selvfølgelig var jo pengene få, men for ti kroner kunne man også købe alt det der kunne bæres hjem i en rygkurv. Ti kroner var mange penge, og ofte kom kladden på disken, og et navn blev skrevet for så og så mange kroner til de mange andre der i forvejen stod - og der gik ikke mange år inden Anders Jensen havde en solid aktie i de fleste af de mange kunder, der kom i hans butik - - -

Som nu lørdag aftenen gik, blev røgen så tæt i butikken, at der kunne skæres skiver af den. Men det var en fast regel, at butikken ikke blev lukket før farver Nielsen fra Morup Mølle var arriveret. Til ham leverede man garn, enten til farvning eller vævning. Allerede da havde Anders Jensen trukket sig tilbage til det lille kontor, der lå mellem butikken og privaten. Han sad ikke ved skrivebordet, men stod ved en pult til sine sidste år med den dystre tykke hovedbog foran sig. Deri var samtlige byens borgere tegnet op, og han vidste på en prik, hvad hver fisker var værd i kroner og ører. Nu og da skuede han under de buskede bryn ud af et lille firkantet rude, der var i skillevæggen, for at erkyndige sig om alt nu gik som det skulle.

Først efter at farveren havde afsluttet sine forretninger og karlen var hjemvendt fra Snedsted st. med et tungt læs varer, pustede æ kjømand lamperne ud og anbragte en solid jernstang for døren.

Men kroen, der var nabo, var endnu ikke gået til ro, og møllens vinger gik rundt for en frisk sydvestlig brise, der kom ude fra havet.

Købmanden også fiskeopkøber.

I Anders Jensens velmagtsdage, og før de Stenbjerg fiskere fik forståelsen af at slutte sig sammen om afsætning af deres fangster, var det naturligt, at æ kjømand også her kom ind i billedet som opkøber af fisk. - Der fiskedes helt godt ved Stenbjerg selv med de relativt små sejlåde, og i de tider var der masser af fisk under kysten.

Sammen med en mand fra Husby, der hed Kræn Weje, allierede Anders Jensen sig, og de to mødte op på stranden hver dag det var havvejr. Der var ingen som helst yderligere konkurrence, og det kan derfor siges, at de to opkøbere havde lejets fiskere i deres hule hånd, hvad der jo ikke var egnet til at påvirke priserne i opadgående retning.

Bådelagene, fem-seks mand i hver båd, kom ind med deres ofte store fangster af torsk og kuller, som de bar op på stranden, idet der ingen pakhuse da fandtes, og anbragte fisken i store tremmebænke, der var anbragt til dette brug. Ved disse bænke, på åben strand, stod da fiskerkoner, jeg mindes endnu deres ansigter, og rensede fisken, et arbejde der ofte, når bådene kom sent ind, kunne trække ud til midt om natten. Sceneriet var oplyst af nødtørftig belysning i form af flagermuslygter - mens ofte ved vintertid sne - og sandfog jog hen over den frosne strand. For arbejdet fik disse kvinder kun nogle få øre pr. snes rensede fisk, samt den lever der var i fisken.

Senere kom så den nådige forårssol, der forvandlede leveren til tran, der også fandt vej til den gamle butiks rummelige pakhuse. Efter at fisken, torsk og kuller, så var slagtet på stranden og rensat i havvand, som der altid var nok af, blev den eksportbestemte del nedpakket i pilekurve, idet trækassen på det tidspunkt ikke var kendt. Senere kørtes fisken til Snedsted st. efter at den var startet i 1882. En stor del blev sendt til Tyskland med Altona og Eckernförde som bestemmelsessted.

Stenbjerg – Redningsbåden køres hjem (Foto K. Skadhauge)

I de tider var der mange ”stoppedage” for fiskerne, dels de som Vorherre skabte, med dårligt vejr og uvorent hav - og så de som Anders Jensen og Kræn Weje dekreterede, for at holde priserne på fisken længst nede.

Det skal siges til deres fordel, at de store priser på fisk vel sjældent kom dem selv i hænde, og det er vel menneskeligt, at man i handel og vandel også benyttede sig af den manglende konkurrence på stedet - og nogen modvægt havde datidens fisker ikke. Dagens priser lå omkring de 35 øre for snesen af kuller af første sortering, der da skulle veje 5 pund st., ellers en lavere pris. Omtrent den samme pris for torsken, der så måtte veje 8 pund st., og vejede den ikke det, så måtte der 2 til for at udgøre een. En ændring heri skete i 90-erne, da en handelsmand fra Vorupør ved navn Knud Jensen, kom og bød på fisken på Stenbjerg strand. Først var fiskerne ret skeptiske, men senere fandt de at den nye form for salg var den bedste. Men det varede noget endnu før Anders Jensens tag om fiskeriet sagtnede - og det hændte nu og da, når bådene kom hjem med store fangster flere dage i træk, at der pludseligt kunne blive sagt stop for videre modtagelse, med den forklaring, at markederne mod syd var overfyldt. Efter lang parlamentaren gik dog opkøberne ind på, ud af fangsterne at udtage de allerbedste kuller og torsk til en favørpris - for som de sagde, at hjælpe fiskerne. Disse tilstande ændredes naturligvis med årene, og fiskehandelen blev mere konkurrencebetonet, nye handelsfolk kom til, flere på samme plads, og for Stenbjerg kan nævnes Mikkel Jensen, E. Chr. Jensen og Poul Jensen. Den sidste i rækken af fiskehandlere var den kendte Vorupør-eksportør, Jens Munk Madsen, der omkring tyverne havde forretninger i hvert fiskerleje på thykysten. Siden samlede såvel de Stenbjerg-fiskere som på andre pladser sig i eksportforeninger og ansatte en bestyrer for sig.

Et godt minde om byens købmand.

Når der nu her i denne artikel er givet et billede af den gamle købmand, der måske kan forlede læseren til at vurdere ham som en hård mand, da var det nu slet ikke

tilfældet. Han og hans samtid levede i en tid, hvor det var småt med penge - men kredit var Anders Jensen ikke bange for at give, selv der hvor gælden tårnede sig op i relation som den gældbundne tjener. Så er det sagt også, at han havde svært ved at sige nej.

Tænker man tilbage på den gamle købmand, da ser man ham som lige med sin tid, og meget ofte som den mand, der i utroligt fattige tider viste vilje til at hjælpe de små over de værste rystelser ved kreditgivning, når alle sunde ellers var lukket. Hans tiltro til fiskerne blev ikke gjort til skamme, for da han i 1917 rejste fra byen, da var de magre års gæld betalt, og man kunne takke hinanden for en epoke der var afsluttet.

En anden markant skikkelse i datidens Stenbjerg var kromanden Peder Pedersen, i daglig tale hed han Pæ Pesen - der drev sin forretning efter datidens skik og brug, og hvad angik spiritussen, da var den jo ikke endnu nået at komme i miskredit. I de tider var det ingen skam at krumme armen og heller ingen tort forbundet med ikke at kunne gå efter en streg. Bilernes tid var ikke inde endnu, ligesom spirituspromillen ikke var opfundet.

I de dage hørte fisk og brændevin til det daglige brød, at dette mistrøstige billede forandredes i heldig retning, kan tilskrives den åndelige vækkelse, der i 90-erne gik hen over vestkysten - og så iøvrigt en fremadskridende oplysning. Men samme kromand, P. Pedersen, var iøvrigt den mand der opfandt tagpappet og fik patent på samme. - Herfra hentede senere den kendte lærer og folketingsmand, J. Munk Poulsen, sin hustru, Maren, fra Stenbjerg kro, og en søn af ægteparret, P. Munk Poulsen, blev skoleinspektør og borgmester i Herning.

Senere afhændedes kroen til A. C. Jensen, der var ugift og var fra Nørhaa. Han var iøvrigt i en årrække formand for Nørhaa-Stenbjerg sogneråd. Sammen med kroen drev han indtil sin død en mindre købmandshandel. Da gik spiritusbevillingen fra den gamle kro, og en ildebrand ødelagde den delvis. Senere er dog kroen genopført og gået tilbage i den forrige slægts eje, idet dens nuværende ejer er kromand P. Pedersens datterdatters søn, P. Kaas Ishøj.

Jeg skal ved senere lejlighed skrive en artikel om folketingsmand J. Munk-Poulsens store betydning - ikke blot for Vorupør, men for hele Vestkysten.

Stenbjerg fik sin kirke i 1894.

På mere end en måde blev 90-erne en god tid for Stenbjerg fiskerleje. Før den tid havde byen således ingen kirke, og man var henvist til at få de kirkelige handlinger foretaget i nabosognet Nørhaa, der ligger ca. 6 km inde i landet. I 1894 fik så Stenbjerg sin lille smukke rødstenskirke, hvilket var til stor glæde, og i samme forbindelse kan det nævnes, at missionshuset først blev opført i 1908. Det daværende missionshus i Sdr. Vorupør blev benyttet indtil da.

I 1895 kom redningsstationen til byen, der i første række betød, at lejets fiskere i deres små kystbåde kunne forvente hjælp under landing i uroligt vejr og hav - ligesom det betød en økonomisk støtte både direkte til de ansatte som byen iøvrigt.

Samme år opkøbte staten de store hede- og klitarealer øst og syd for Stenbjerg. De første træer blev plantet i ”Stenbjerg Klitplantage”, og er siden blevet til det smukke bælte, der omkranser fiskerbyen, og gør den til en af de

smukkeste af kystbyerne. Nok mistede det gamle Stenbjerg derved hovedparten af fåreholdet, men plantør Ebeling formåede til gengæld at give fiskerlejet et smukkere ansigt i stedet - og viste hermed, at bjergfyren og granen, trods sand og kun sand, havgus og vestenstorm, udmærket får fodfæste i havets nærhed.

Motoren i fiskeriets tjeneste.

Ved indgangen til vort århundrede kom motoren ind i fiskeriet, og kom til at betyde intet mindre end en revolution. Den sejlede, åretrukne havbåd gled ud af billedet og den motordrevne blev taget i brug. Dette betød langt større sikkerhed til søs, og ikke mindre under landing på åben kyst. Men det betød tillige at fiskeren kunne gå længere ud for at opsøge fangster på bedre fiskepladser. Man fik opført fiskepakhuse og senere ishuse, og nu udvidedes markederne til ikke blot at omfatte Tyskland, men også England. De første bådmotorer, der kom frem, var fra fabriker som Kramper, Dan og Houmøller - det var med glødehoved, små, med et par HK, og enten var de altfor villige og løbske eller de slet ikke ville røre sig af stedet. Måske var det manglende kendskab også fra fiskerne side til mekanikken. Til gengæld lærte han, vel som ingen anden, at blive dus med sin motor.

De ældre fiskere mente - trods alt - at farten kunne ligge i overkanten, særlig når redskaber skulle sættes eller tages, og der fortælles, at der blev bødet herpå ved at hænge en riskurv ud på hver side af fartøjet.

Al begyndelse er svær, men motoren blev siden fiskerens ven i storm og i stille. I kystbåden var den fra første færd på et par HK, mens den i dag er på 60-70 HK, og m. h. t. fartøjstonnagen er der sket en lignende udvikling fra før på 3-5 tons til nu ca. 14 tons.

Og kystbådene blev brugt fra den åbne kyst i en grad, der ikke giver kutterflåden fra vestkysthavnene noget efter. Var stoksøerne end i overkanten af det som selv fiskere fra kysten fandt tilladeligt at gå på havet med, så blev der ført et varpanker, hvilket skete på den måde, at en pram blev bemanded med tre fiskere og ankeret lagt ombord, der var forbundet med en trosse ind til selve kystbåden. Prammen roedes med kraftige åretag af prøvede fiskere ud, hvor den blev kastet på dybere vand, hvorefter pram og mandskab returnerede ind på stranden. Trossen blev derefter anbragt i "klydsen", i kystbådens forstavn, og efter at bådkølen er gledet ned af den sidst-anbragte rulle, halede den ud gennem de svære stoksøer af to-tre mænd, der siddende på dækket, ofte i vand til op over hovedet, ud til ankerstedet, hvor denne blev hevet op, og motoren gav propellen kraft og omdrejninger.

Som effektivisering af fiskeriet udviklede sig, og det blev nødvendigt at gå længere til havs for at få lønnende fangst, blev tid efter anden disse kystbåde så store, at de oversteg fiskernes fysik, og det håndtrukne ophalingsspil magtede ikke længere opgaven. Da indtraf det kritiske tidspunkt, som ingen fisker så en løsning på. Den kom dog i skikkelse af det elektriske ophalingsspil, opfundet af den daværende formand for Vestjysk Fiskeriforening, direktør Claus Sørensen, Esbjerg. Det første af en lang række spil blev opført ved Nørre Vorupør i 1942 og senere ved samtlige lejer på den åbne kyst, med tilskud til driften af staten. Dette tekniske ophalingsspil reddede kystfiskeriet fra at stagnere - indtil Hanstholm havn blev en kendsgerning.

Den lange vandring mod lyset.

Allerede i 90-erne søgte fremsynede fiskere på Thykysten, og andre med tilknytning til fiskeriet - en ledende kraft var her som i så meget andet - daværende lærer og senere folketingsmand, J. Munk-Poulsen, Vorupør, staten om bygning af en havn på Thykysten. Vi kender havnens udvikling. Den blev vedtaget ved lov så tidligt som i 1917 - for først at blive indviet i 1967 af kong Frederik. Alle de mellemliggende data springes der over ved denne lejlighed. Men det må ikke skjules, at det var en stor dag for den åbne kysts fiskerbefolkning, der da havde været godt et halvhundred år om at se ønsket om forbedrede livs- og erhvervsvilkår opfyldt.

Om fiskerihavnen Hanstholm er der ingen tvivl. Det første år lå omsætningen på ca. 10 mill. kr. Dens omsætning lå tre år efter på 60 mill. kr. Derudover ligger eksporthavnen og venter, og forhåbentligt med lige så rige muligheder, til gavn for en hidtil glemt landsdel.

Flertallet af kystfiskerne er allerede sejlet ind i den nye havn, og der vil kun gå få år inden resten følger. Det er nemlig en udvikling der ikke lader sig standse - en udvikling som fiskeren selv har fremtunget, og er lykkelig over er gennemført.

Kystvejen, der blev anlagt i forbindelse med havnen, er et kapitel for sig, og som det var tilfældet med havnen, var der også udtalt modstand imod denne vej. Men den ligger der som en turistattraktion af klasse - fra Klit møller til Hanstholm fører den igennem vildtreservatet nær havet. At den som frygtet skulle blive til skade for vildtreservatet, er der intet der tyder på - men vejen er - og det var dens argumentation - en glimrende forbindelsesåre mellem thykystens fiskerlejer, så fiskerne hurtigt kan nå havnen, men blive boende i deres respektive fiskerlejer.

Om Stenbjergs fremtid vil det ikke være vanskeligt at spå. Den vil - som de andre thylandske kystbyer - blive liggende, hvor de ligger, som perler på en snor, trækkende fremmede til vor friske strand, fra inden- og udenlandske storbyer. Hanstholm havn er en realitet, en ny epoke er indledt - og kystfiskeriet er snart historie. I det korte rids, der her af givet af et enkelt fiskerleje, hvor jeg selv har rod, findes der ingen fisker angivet, og det er med vilje. Stenbjerg fiskerleje har haft mange dygtige fiskere, helt op til vore dage, og at pille enkelte ud nænner jeg ikke. For mig var flertallet betydelige profiler, på strand og hav, øvet i savn og de gamle i kår så små, at vor generation ikke kan gøre sig tanke om det. Her, som i andre kystbyer, var det havet, den milde giver og hårde revser, der formede en hårdfør slægt, hvis fremtid stadig er havet.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Mors 1971, side 3-17).